

Vaida en Ruzha

Een verhaal uit Rusland

(1) Er leefde eens een groep Roma op het landgoed van een vriendelijke prins. Zij hielden paarden. Het meest hielden ze van hun sterke renpaard Samuil. Deze Roma hadden een zoon die Vaida heette en opgroeide tot een trotse en knappe jonge man. Op een dag vond Vaida dat het tijd voor hem geworden was om te trouwen. “Vader,” zei hij, “Vertel me waar ik rijke Roma kan vinden, zodat ik bij hen een vrouw kan gaan zoeken.”

Zijn vader zei: “Ver van hier, bij de rivier de Dnepr, wonen Roma die een beeldschone dochter hebben, Ruzha. Vele Roma en *Gadjé* hebben haar al het hof gemaakt, van kooplui tot prinses, maar zij weigert elke minnaar. Bovendien zijn haar broers gevaarlijk.”

(2) Vaida liet zich echter niet afschrikken. Hij zadelde het paard Samuil en reed naar de Dnepr. Aangekomen bij deze onstuimige rivier, vroeg hij: “Wat zullen we nu doen, Samuil?” Het paard begreep de Roma-taal, hinnikte en gebaarde met zijn hoofd dat ze naar de overkant konden zwemmen. En zo gebeurde.

(3) Aan de overkant van de rivier vond Vaida het kamp van de familie van Ruzha. Hij was nog maar net binnengereden toen haar broers op hem afkwamen en vroegen: “Wie ben je, en wat kom je hier doen?” “Romale, Romale, al die vragen voor ik zelfs maar thee heb gedronken!” riep Vaida uit. “Zien jullie niet dat ik doorweekt ben?” Hij wilde niet alten merken dat hij een Roma was, uit angst dat de broers hem meteen zouden weggagen, en daarom sprak hij geen Romanes, maar Russisch met hen.

(4) Vaida kreeg thee aangeboden en kon opdrogen bij het vuur. Terwijl hij daar zat, kwam Ruzha uit haar tent. Vaida was sprakeloos door haar schoonheid. Ook Ruzha was meteen verliefd. “Daar zit de man voor wie ik door het lot ben voorbestemd!” dacht ze.

(5) Ruzha bood aan om Vaida’s toekomst te voorspellen. Vaida stemde toe. Terwijl Ruzha hem naar de tent leidde fluisterde één van haar broers haar toe: “Probeer het jasje van de *Gadjo* te pakken te krijgen!” In de tent vroeg Ruzha of Vaida zijn jas niet aan haar broer wilde geven. Vaida deed de jas uit en zei: “Geef het maar, met mijn groeten.” Toen vroeg hij of Ruzha’s familie toevallig paarden had. “Onze paarden zijn de beste ter wereld,” vertelde Ruzha.

(6) “Zeg tegen je broers dat ik tegen hen wil racen,” zei Vaida. Dit is wat ik zal doen: we zullen een wedstrijd houden en na twee ronden grijp ik je haar en

trek ik je op mijn paard. Dan gaan we er samen vandoor. Maar vertel eerst aan je vader dat ik paarden wil kopen.” En zo geschiedde: algauw liet Samuël de andere paarden achter zich, zodat Vaida Ruzha bij het haar kon grijpen en met haar kon wegrijden.

(7) Aangekomen bij Vaida’s familie vond er meteen een huwelijk plaats, gevolgd door een groot feest, waarop ook Ruzha’s familie werd uitgenodigd. Zo verzoenden de twee families zich met elkaar.

(8) Vaida en Ruzha leefden samen bij de familie van Vaida en iedereen leek gelukkig, behalve Vaida’s moeder. Vaida hield zoveel van Ruzha dat hij alles voor haar deed, ook het huishouden. Hij droeg Ruzha rond in zijn armen. Zijn moeder werd met de dag slechter gezind.

(9) Op een dag vroeg Ruzha of Vaida voor haar een vis wilde gaan vangen. Ook Vaida’s moeder had het gehoord. Ze ging naar een meer, ving een giftige slang, zei een toverspreuk, maakte de slang klaar en vroeg Ruzha: “Proef eens van deze vis!”

(10) Nadat ze één hap had genomen, kreeg Ruzha meteen pijn en koorts. “Ga maar even liggen,” zei Vaida’s moeder, “Het zal wel vanzelf overgaan.” “Nee, ik wil mijn man waarschuwen,” zei Ruzha. Ze liep naar buiten, Vaida tegemoet, maar toen ze bij de poort van het kamp kwam, bleef ze plots staan en veranderde in een lijsterbesstruik.

(11) Niet veel later kwam Vaida thuis. “Hé, sinds wanneer groeit hier lijsterbes?” vroeg hij verbaasd en wilde een takje afbreken voor Ruzha. “Vaida, breek me niet!” zei de struik met de stem van Ruzha. Vaida schrok en wilde opzij springen, maar hij was al veranderd in een stevige eik. Het paard Samuël kwam hinnikend aangelopen, snuffelde aan de eik en veranderde dadelijk in een heidestruik. Het zadel dat van zijn rug was gevallen, werd een sneeuwbesstruik.

(12) Vaida’s vader kwam uit zijn tent gelopen en zei: “Ik ben vast oud aan het worden. Ik kan me niet herinneren dat ik ooit zo snel bomen en struiken heb zien groeien. Toen hij echter zag dat Ruzha, Vaida, Samuël en het beste zadel uit het kamp waren verdwenen, begon het tot hem door te dringen wat er was gebeurd. Hij wist dat zijn vrouw kon toveren en hij wist ook dat ze niet van Ruzha hield.

Vaida’s vader riep de Roma-rechtbank bij elkaar. Eerst deed Vaida’s moeder alsof ze van niets wist, maar toen ze de Roma-eed moest zweren, kon ze niet anders dan schuld bekennen. De Roma besloten deze boosaardige vrouw de zwaarste straf te geven: ze lieten haar door de paarden vertrappelen.

Naar Y. Druts, A. Gessler & J. Riordan, "Russian Gypsy Tales" (International Folk Tales Series). Interlink Publishing Group, 1998